

pont

BUTLLETÍ TRIMESTRAL DE LA COMISSIÓ DE LLARS D'INFANTS D'OLOT
EN EL MARC DEL CONSELL ESCOLAR MUNICIPAL (CEM) • MARÇ 2008

ELS AVIS, LES ÀVIES I EL TEMPS DE L'EDUCACIÓ

Avui en dia, en la realitat que la societat actual ens ofereix, en la realitat afectiva que moltes famílies van construir, hi tenim uns protagonistes de l'educació dels nostres fills i filles. Protagonistes, a voltes amb desig, a voltes per "obligació", a voltes per imposició, a voltes per complementació... i són els avis i les àvies.

Aquest temps que els avis i les àvies hi dediquen als seus néts i nètes, és un temps ple de vida i ple d'atenció, ple de "mimos"... quan els iaies i les iaies poden complir el rol que els hi pertoca per edat, per generació, és a dir, tenir cura dels fills dels seus fills amb tot l'amor que poden tenir vers el fruit del seu propi fruit, veient en ells i elles la seva prolongació com a persones.

No sempre els avis i les àvies tenen la sort de poder tenir una cura desitjada dels néts i nètes.

Com plantejàvem al començament, ens trobem immersos en una societat on, de vegades, els adults responsables de les famílies actuals, bé per necessitat, bé per no saber posar límits, bé per una "addicció" no conscient al treball, bé per una mal entesa demostració d'amor cap als propis fills i filles... aquella de que "no els hi ha faltat de res", no tenen temps d'estar amb els seus fills. No sempre poden arribar a temps de recollir-los de la llar, de l'escola. No sempre es poden organitzar el temps per poder acompanyar als fills i filles al parc, o a les activitats extraescolars i aquí, en aquest moment és on hi tenen molt de protagonisme les persones més grans de la nostra família.

Ja hem exposat que les realitats afectives, econòmiques, laborals de les famílies són diverses i que cada nucli familiar fa un ús o un abús d'aquesta figura tant important en el desenvolupament dels fills i filles.

Anem a pams i veiem la importància de la presència dels avis en les famílies: la interacció avis-néts s'ha descrit sempre com una font inesgotable d'afecte i de saviesa per als néts. Els néts poden trobar en els pares dels seus pares a uns companys de jocs més sol·lícits, més relaxats, més amables i menys ocupats que els propis progenitors, que signifiquen la continuïtat de la família i que amb llurs històries al voltant d'altres familiars i d'altres temps de vida, es

constitueixen com els "guardians de les llegendes familiars". És a dir, que malgrat no actuïn com a pares i no siguin els responsables directes del desenvolupament dels nens i nenes, tenen temps de riure, temps per escoltar, temps per estar i, a voltes, per oferir un suport emocional que enllaça estats emocionals intergeneracionals, sobretot quan els néts entren en l'adolescència i s'allunyen dels propis progenitors.

Aquest seria el model optimitzador del desenvolupament familiar, on els avis i les àvies, amb la seva saviesa i el seu coneixement de les relacions intrafamiliars són els testimonis directes dels valors, els mites i les creences que han configurat i configuren la realitat intrageneracional de la família, per tant, aporten història de vida i estructura i sentit de pertinença als fills dels seus fills quan aquests escolten, dels seus avis, a qui s'hi assemblen amb els seus fets o amb els seus gestos o amb les seves expressions.

La presència que hem descrit abans seria la presència ideal dels avis i les àvies en les famílies. També hi ha situacions familiars on als avis no els hi queda cap més remei que tenir cura dels néts... i quan diem que no els hi queda cap més remei no estem plantejant que no vulguin estar amb ells sinó que potser hi voldrien estar menys, perquè també tenen la seva pròpia vida, però veuen, senten que han d'estar a prop dels seus fills i els han d'ajudar.

Comencem a parlar dels diferents tipus d'avis i d'àvies, és a dir, passem de la funció positiva i important dels avis en la relació amb els néts, a valorar i a explicar la funcionalitat de la relació dels avis amb els seus propis fills i filles que és la que hauria d'anar ubicant el tipus de cura que han de tenir els néts...

com dèiem abans... anem a pams

Hi ha avis i àvies que fan d'avis per necessitat dels pares, per necessitat dels seus fills i filles ja que aquests no sempre poden estar amb els seus fills i filles. Quan aquesta necessitat està prou delimitada pels responsables de l'educació dels néts, pels seus progenitors, i les tasques, els horaris, els àpats i tot el que configura la vida quotidiana dels nens està dissenyada en funció de la idea d'educació que hi tenen els pares, els avis poden dur a terme, tant

☞ L'encàrrec que els seus propis fills els hi fan en relació als seus néts com la seva tasca, important i fonamental, afectiva i de certa permissivitat que els caracteritza.

Hi ha avis i àvies que fan la seva funció amb invasió de l'espai familiar que significa el nucli que han configurat els seus fills. Aquesta invasió per part dels avis estronca amb el model anterior (que podríem dir ideal, ja que tothom té clara quina és la seva funció i l'exerceix amb escreix i gaudint) donat que són els propis avis els que no saben quina és la seva funció (auxiliar) respecte als néts.

Aquest fet pot donar-se, majoritàriament, per dues situacions de vida:

1- els avis assumeixen, sense donar cap opció als progenitors dels petits, una propietat afectiva dels seus néts, invalidant tota acció educativa dels pares (dels seus propis fills) fins i tot davant dels néts, treien tota autoritat als fills i filles. Aquesta "apropiació afectiva" acostuma a anar acompanyada d'una gran quantitat de permissivitat afectiva i d'una manca de límits important. En aquest cas, als progenitors els hi costa molt de posar límits als seus propis pares per diferents raons:

i. perquè no poden o no gosen portar-los-hi la contrària i saben que si ho fan seria motiu de trencament familiar

ii. perquè accepten la saviesa dels avis posant sempre en dubte el que ells farien com a pares

iii. perquè els rols de "sogre" i de dur la contrària a aquesta figura pot donar peu a una discussió amb la parella...

2- Els progenitors afavoreixen que els avis i àvies portin el control de la situació i la cura dels seus fills i filles per una raó

de comoditat. No estan en desacord amb l'educació que ells han rebut i, sense adonar-se'n, van delegant la funció de la paternitat a unes persones a les que no els hi correspon. Aquesta delegació acostuma a funcionar quan els néts tenen edats petites on la imposició dels límits encara no sembla necessària, però quan els fills i filles creixen, els progenitors volen començar a tenir protagonisme en la relació amb els seus fills, protagonisme que no els hi és concedit perquè llavors la relació avis-néts és molt forta i no permet la introducció de cap protagonista més, malgrat siguin els pares... han perdut el tren de la paternitat.

Bé, després del que hem dit, de forma molt resumida, donat que és un tema apassionant i ple de matisos, com la mateixa relació i la mateixa vida, només un parell de coses per acabar:

1- fer d'avi i d'àvia té una riquesa dins de la família que cap membre d'aquesta pot aconseguir, només els avis... deixem-los amb la permissivitat que encaixi amb els nostres límits

2- els responsables de l'educació dels fills són els pares i les mares. Des d'aquesta responsabilitat i amb una forma de comunicació adient, els avis entendran la importància de les dues funcions en la vida dels néts: la dels pares i la dels avis

3- no hem d'oblidar que els avis tenen saviesa, experiència i temps per viure de forma diferent, per tant, quan més clares estiguin les normes i les estructures familiars, més clars estaran diferenciats els temps de vida de les diferents persones que configuren les famílies: els avis i les àvies tenen la seva vida, les seves relacions i han de saber gaudir d'ella... de fet molts ja ho fan, evidentment.

Isabel Bujalance Gómez

Educadora social i mediadora familiar. Col·legiada n° 699.

10 punts en l'educació dels fills i les filles: l'actitud dels pares i de les mares per tal d'establir una relació de construcció de vida

1- Passar temps amb els fills

El temps dedicat a conviure i a fer activitats conjuntes ens dona ocasions per establir diàlegs, per conèixer-nos millor, per crear una bona relació, per conèixer els seus amics, per saber com pensen,...

2- No sobreprotegir-lo

Hem de poder ensenyar-li a que prengui les seves pròpies decisions i mai fer aquelles coses que ells/es poden fer per ells mateixos. L'experiència l'adquirirà a base de cometre errors i equivocacions pròpies. Si els resollem els problemes mai adquirirà autodisciplina i serà molt difícil per ells/es enfrontar-se a la vida adulta.

3- Deixar que construeixi la seva pròpia identitat

L'infant no pot ser una prolongació o reflex dels pares, i menys complir uns objectius, o fer una trajectòria que els pares no han aconseguit. L'hem de recolzar en la constitució de la seva identitat i acompanyar-lo en la projecció del seu futur, del que ell/a ha triat.

4- Conèixer els amics

El grup d'amics exerceix una gran influència sobre els nostres fills. Intentar conèixer-los a tots, inclosos als pares d'aquests, dels més íntims. Ens serà molt útil per detectar bones o males companyies, influències,...

5- Manar i ordenar convencent

Sempre haurem d'explicar les raons del perquè es desitja una conducta o un comportament determinats. Tot ho hem de raonar, però tenint en compte que nosaltres som l'autoritat i aquesta no l'hem de perdre mai. Així també l'ensenyarem, li donarem la possibilitat de que ells/es puguin explicar-nos els seus motius raonat. Facilita el poder arribar a un acord.

6- Mai perdre la calma ni la paciència

El comportament, les opinions o les actituds dels infants ens poden fer perdre la paciència. Cometem un error quan perdem els nervis, la calma o ens deixem

portar per la irritació, l'enuig,.... Donem-nos el temps necessari per poder parlar amb ells sent el més objectius possible i estan tranquils, o més tranquils.

7- Recolzament de la família

En gairebé totes les famílies existeixen uns avis, oncles, germans, amics,....que poden exercir o exerceixen una influència molt positiva sobre l'infant. En cas de conflicte, busquem el recolzament d'una tercera persona i demanem-los-hi ajuda i consell. Segurament que tenen una visió una mica diferent que la nostra sobre ells i ens poden ajudar a ser més objectius i a veure les coses de diferent manera.

8- Ignorar la provocació

Les actituds de provocació són comportaments negatius directes que signifiquen un dèficit de comunicació amb els nostres fills. Si caiem en la temptació de respondre, la situació es pot convertir en dramàtica. Ells ho fan justament per això. El millor és dir-li que no caureu en la provocació, que no voleu entrar en una discussió en que no hi ha diàleg, en una resposta en calent perquè es poden dir coses que no es pensen,.... i tallar-la i més tard, en fred, corregir el comportament amb el diàleg i el raonament, intentant fer-li veure com son les coses.

9- Transformar els càstigs en límits que els puguin contenir

Aquesta és una regla nostra que no podem trencar mai. És evident que no han d'haver càstigs físics (de forma conscient) donat que el que necessita l'infant, a través dels adults, és que aquest, amb la seva capacitat de contenció, els contingui quan ells/es no puguin, que sol ser sovint. La manera és treballar els límits, argumentant-los i ser fermes en llur compliment. Només amb la coherència del dir i fer entendran i aplicaran la seva pròpia contenció.

10- Estimar-los sempre

Passi el que passi, seguirà sent el nostre fill/a, al que tant hem estimat de petit i continuem estimant, però ara simplement és diferent i continua sent aquell nen o nena que hem tingut.